

Tämä on Energiaviraston sähköisesti allekirjoittama asiakirja.

Detta är ett dokument som har signerats elektroniskt av Energimyndigheten.

This is a document that has been electronically signed by the Energy Authority.

Asiakirjan päivämäärä on: 12.03.2021

Dokumentet är daterat: 12.03.2021

The document is dated: 12.03.2021

Esittelijä / Föredragande / Referendary

Nimi / Namn / Name: Jani Kostainen

Pvm / Datum / Date: 12.03.2021

Ratkaisija / Beslutsfattare / Decision-maker

Nimi / Namn / Name: Simo Nurmi

Pvm / Datum / Date: 12.03.2021

Tämä asiakirja koostuu seuraavista osista:

- Kansilehti (tämä sivu)
- Alkuperäinen asiakirja tai alkuperäiset asiakirjat [Allekirjoitettu asiakirja alkaa seuraavalta sivulta. >](#)

Detta dokument består av följande delar:

- Titelblad (denna sida)
- Originaldokument [Det signerade dokumentet börjar på nästa sida. >](#)

This document contains:

- Front page (this page)
- The original document(s) [The signed document follows on the next page >](#)

Pohjois-Karjalan Sähkö Oy
PL 141
80101 JOENSUU

Asia

Sopimuksen tekemistä edeltävä tiedonantovelvollisuus ja hinnanmuutoksista ilmoittaminen

Asianosainen

Pohjois-Karjalan Sähkö Oy

Vireilletulo

24.8.2018

Selostus asiasta

Energiaviraston selvityspyyntö

Sähkömarkkinoiden valvontaan liittyvien tehtäviensä puitteissa tekemän tarkistuksen yhteydessä Energiavirasto käynnisti oma-aloitteisen tutkinnan koskien Pohjois-Karjalan Sähkö Oy:n (jäljempänä myös Pohjois-Karjalan Sähkö tai PKS Oy) PKS Optimi -sähkönmyyntituotetta. Energiavirasto lähetti Pohjois-Karjalan Sähkölle 24.8.2018 selvityspyynnön erityisesti tuotteen hinnoittelun ja sopimusehtomuutoksista tehtävien ilmoitusten osalta. Selvityspyynnössä pyydettiin selvitystä seuraavista asioista:

1. Miten PKS Optimi -sähkönmyyntituotteen hinta määräytyy? Määräytyykö se suoraan esimerkiksi Nord Pool AS:n julkaisemaan sähkön vuorokausimarkkinoiden Suomen aluehintaan, NASDAQ Commoditiesissa noteerattujen tiettyjen johdannaistuotteiden hintaan tai muuhun sopijapuolten vaikutusmahdollisuuksien ulkopuolella olevaan viitearvoon nojautuvan laskentakaavan perusteella?
2. Onko loppukäyttäjän mahdollista laskea tai muuten itse todeta PKS Optimi -sähkönmyyntituotteen kulloinkin voimassa oleva hinta julkisista hintatiedoista? Mitä nämä laskentaan tarvittavat julkiset tiedot ovat ja miten loppukäyttäjä voi ne saada?
3. Mitä tarkoitetaan sillä, että PKS Optimi -sähkönmyyntituotteen kuukausihinta määräytyy pörssin hintatason mukaan?
4. Sisältyykö PKS Optimi -sähkönmyyntituotteen hintaan Pohjois-Karjalan Sähkö Oy:n määrittelemää marginaalia tai muuta vakiosummaa? Miten se määräytyy, ja onko se suuruudeltaan kiinteä koko sopimuskauden kestävä vai vaihtuva?



5. Ilmoitetaanko PKS Optimi -sähkönmyyntituotteen hinnan määräytymistapa lopputuottajalle ennen sopimuksen tekemistä ja miten mahdollinen ilmoittaminen tapahtuu? Ilmoitetaanko samat tiedot myös sopimuksessa tai sopimusvahvistuksessa?
6. Ilmoitetaanko PKS Optimi -sähkönmyyntituotteen hinnanmuutoksista asiakkaille sekä miten ja milloin ilmoittaminen tapahtuu?
7. Mitä aiempia PKS Optimi -sähkönmyyntituotetta vastaavia tuotteita Pohjois-Karjalan Sähkö Oy:llä on ollut myynnissä ja ovatko tuotteet olleet hinnanmuutokseltaan ja muilta ehdoiltaan keskenään yhteneviä? Onko asiakkailta edelleen voimassaolevia sopimuksia näillä tuotteilla?

Pohjois-Karjalan Sähkön selvitys

Pohjois-Karjalan Sähkön vastaus saapui Energiavirastoon 6.9.2018. Vastauksessa todetaan, että PKS Optimi on sähköenergiatuote, jossa asiakkaalla on mahdollisuus kiinnittää sähköenergian hinta määräaikaaisesti tyypillisesti yhdeksi tai kahdeksi vuodeksi. Määräaikainen hinta määräytyy hinnoitteluhetken Nasdaq OMX Commodities -sähköpörssiin (jatkossa Nasdaq) johdannaisten perusteella (SYS ja SYHEL). Määräaikaisen jakson aikana sopimus on molempia osapuolia sitova jakson loppuun asti. Vähintään 30 päivää ennen määräaikaisen jakson loppua asiakkaalle tehdään kaksi hintaehdotusta: joko uusi määräaikainen kiinnitysjakso tai kuukausittain määräytyvä perushinta. Jos asiakas hyväksyy uuden kiinnitysjakson, sopimus on taas molempia osapuolia sitova uuden kiinnitysjakson loppuun asti. Muussa tapauksessa asiakas voi joko päättää sopimuksen tai jatkaa kuukausittain vaihtuvalla hinnalla. Jos asiakas jatkaa kuukausittain vaihtuvalla hinnalla, hän voi milloin tahansa päättää sopimuksen kahden viikon irtisanomisajalla – tällöin sopimus on siis toistaiseksi voimassa oleva.

Kuukausittain vaihtuva Pohjois-Karjalan Sähkön perushinnaston mukainen hinta määräytyy hinnoittelukuukautta edeltävän kuukauden 14. päivän Nasdaqin päättökursien mukaisesti. Selvityksessä laskennasta on annettu seuraava esimerkki:

”Esimerkki: jos jollekin vuodelle huhtikuun johdannaisten päättökurssi 14. maaliskuuta on systeemihinnan (ENOAFUTBLMAPR-XX) osalta 40 €/MWh ja aluehintaeron (SYHELAFUTBLMAPR-XX) osalta 5 €/MWh, huhtikuun perushinnan laskentaperuste on 45 €/MWh. Tähän lisätään kiinteä marginaali 6,8 €/MWh (sis. alv 24 %) ja kuukausimaksu 3,52 €.”

Vastauksessa todetaan asiakkaan voivan laskea PKS Optimi -tuotteen kulloinkin voimassa olevan hinnan julkisista hintatiedoista sopimusvahvistuksessa esitettävien sopimusehtojen kohdassa ”Perushinnasto” ilmoitetun menetelmän avulla. Sopimusvahvistuksessa kerrotaan hinnan määräytyvän kullekin kuukaudelle noteerauspäivänä, joka on edellisen kuukauden 14. päivä tai pohjoismaisen sähköpörssi Nasdaq OMX:n ollessa kiinni edeltävä kaupankäyntipäivä. Tuotteen marginaalin kerrotaan olevan 0,68 snt/kWh ja kuukausimaksun olevan 3,52 €, molemmat sisältäen arvonlisäveron.

Selvityksessään Pohjois-Karjalan Sähkö toteaa, että tehdessään sopimuksen internetin kautta asiakas näkee hinnan määräytymisperusteet tuotteen www-sivuilta. Jos asiakas tekee sopimuksen puhelimitse, hinnan määräytymisperusteet kerrotaan



asiakkaalle sopimusta tehdessä. Asiakas saa vahvistusilmoituksen ja sopimusehdot hyvissä ajoin.

Selvityksessä todetaan, että uudet kuukausikohtaiset hinnat ilmoitetaan Pohjois-Karjalan Sähkön www-sivustolla, minkä lisäksi hinnat lähetetään asiakkaille myös SMS-viesteinä.

PKS Optimi -sähkönmyyntituotetta vastaavia tuotteita ei ole ollut aiemmin myynnissä.

Energiaviraston lisäselvityspyyntö 14.9.2020

Energiavirasto on 14.9.2020 lähettämällänsä lisäselvityspyynnöllä pyytänyt Pohjois-Karjalan Sähkö Oy:ltä lisäselvitystä mahdollisten tuotteissa ja sen ehdoissa, sekä PKS Oy:n verkkosivuilla tapahtuneiden muutosten vuoksi.

Selvitystä pyydettiin erityisesti seuraavista seikoista.

1. Solmiiko Pohjois-Karjalan Sähkö Oy edelleen uusia PKS Optimi -sähkönmyyntisopimuksia?
2. Onko Pohjois-Karjalan Sähkö Oy:llä asiakkaina loppukäyttäjiä, joilla on edelleen PKS Optimi -sähkönmyyntituote?
3. Jos Pohjois-Karjalan Sähkö Oy:llä ei ole enää asiakkaita, joilla on PKS Optimi -sähkönmyyntituote, milloin viimeiset sopimukset kyseisellä tuotteella ovat päättyneet?
4. Milloin ensimmäiset sopimukset PKS Optimi -sähkönmyyntituotteella alkoivat, ja onko tuote ja siitä asiakkaille annetut tiedot, sekä menettely hinnanmuutoksista ilmoittamisen suhteen olleet siitä asti sisällöltään vastaavat kuin ne ovat olleet tämän nyt käsiteltävän asian vireille tullessa 24.8.2018?
5. Onko PKS Optimi -sähkönmyyntituotteeseen tehty muutoksia 6.9.2018 jälkeen, erityisesti hinnanmuodostumisen, hinnanmuodostumisesta loppukäyttäjille ennen sopimuksen tekemistä ja vahvistusilmoituksessa annettujen tietojen sekä hinnanmuutoksista ilmoittamisen osalta?
6. Jos muutoksia on tehty em. päivämäärän jälkeen kyseisten seikkojen osalta, mitä muutoksia on tehty ja milloin ne on toteutettu?
7. Saadun selvityksen mukaan PKS Optimi -sähkönmyyntituotteen kuukausittain vaihteleva hinta ilmoitetaan Pohjois-Karjalan Sähkön internetsivuilla, minkä lisäksi uudet hinnat lähetetään asiakkaille myös SMS-viestinä. Mitä tietoja kyseinen ilmoitus sisältää ja milloin seuraavan kuukauden hinta ilmoitetaan? Pyydämme toimittamaan esimerkin käytetystä hinnanmuutosilmoituksesta. Jos on käytetty annettujen tietojen osalta erilaisia ilmoituksia, pyydämme toimittamaan esimerkin jokaisesta erilaisesta ilmoituksesta.

Pohjois-Karjalan Sähkö Oy:n lisäselvitys 22.9.2020

PKS Oy on 22.9.2020 toimittamassa selvityksessään ilmoittanut, että yhtiö solmii edelleen uusia PKS Optimi- sähkönmyyntisopimuksia ja yhtiöllä on asiakkaita kyseisellä sopimuksella.

Yhtiön aiemmassa 6.9.2018 toimittamassa selvityksessä tuotteesta esittämiensä tietojen osalta PKS Oy on ilmoittanut, että tuotteeseen ei ole tehty muutoksia annetun selvityksen jälkeen.

PKS Oy tuo selvityksessään lisäksi ilmi, että yhtiö on lisäämässä Energiaviraston kirjelmöinnin johdosta PKS Optimi -tuotteen sopimusehdot selkeästi verkkosivuilleen.

Selvityksessään PKS Oy on myös todennut ilmoittavansa muuttuvista hinnoista asiakkaille tekstiviestitse. Yhtiö on ilmoittanut käyttävänsä eri tekstiviestejä eri tilanteissa.

Seuraavan kuukauden hinnasta yhtiö ilmoittaa seuraavasti:

"PKS Optimi -perushinnasto xxxxkuulle: kuukausimaksu X,XX e ja energiamaksu Y,YY snt/kWh, alv. 24 %. Tarkemmat tiedot www.pks.fi. Terveisin PKS/Sähkökauppa."

Takuuhinnoista ilmoitetaan proaktiivisesti tekstiviestillä silloin, kun hintanäkymät ovat yhtiön mielestä asiakkaille edulliset. Tällöin viesti on seuraava:

"PKS Optimi -hinta NNNkuulle: kuukausimaksu X,XX e ja energiamaksu Y,YY snt/kWh. Voit myös tilata kahden vuoden takuuhinnan hintaan Z,ZZ snt/kWh XX.XX.XXXX mennessä (hinnat sis. alv. 24 %). Tarkemmat tiedot ja tilaaminen www.pks.fi/optimi. Terveisin PKS/Sähkökauppa."

Energiaviraston lisäselvityspyyntö 4.3.2021

Energiavirasto on 1.3.2021 Pohjois-Karjalan Sähkö Oy:n verkkosivuja tarkastellessaan huomannut, että PKS Optimi -sähkönmyyntituote on poistunut verkkosivujen tuotevalikoimasta. Energiavirasto on 4.3.2021 pyytänyt PKS Oy:ltä vielä lisäselvitystä verkkosivuilla tapahtuneiden muutosten vuoksi ja varannut yhtiölle mahdollisuuden antaa vastine asiassa.

Energiavirasto on lisäselvityspyynnössään pyytänyt yhtiöltä selvitystä etenkin seuraavista asioista:

1. Tarjotaanko Optimi -sähkönmyyntituotetta (aiemmissa selvityksissä tarkemmin määriteltynä) vielä uusille asiakkaille? Onko Optimi -sähkönmyyntituote poistettu myynnistä?
2. Onko Optimi -sähkönmyyntituotteessa tapahtunut muutoksia 22.9.2020 lähettämämme lisäselvityksen jälkeen?
3. Verkkosivuilla Optimi -sähkönmyyntituotetta, jossa on perushintajakso sekä takuuhintajakso, ei enää ole, vaan verkkosivuilla on markkinoitu Optimi Kuukausi ja Optimi Takuu -sähkönmyyntituotteita. Onko nämä kaksi erillistä



sähkönmyyntituotetta ja sopimusta ja liittyvätkö nämä aiemmin määriteltyyn PKS Optimi -sähkönmyyntituotteeseen?

4. Milloin kyseisiä tuotteita on aloitettu myymään?
5. Milloin muutokset tuotteissa on tehty PKS OY:n verkkosivuille?

Pohjois-Karjalan Sähkö Oy:n lisäselvitys 5.3.2021

Pohjois-Karjalan Sähkö Oy on 5.3.2021 toimittamassaan lisäselvityksessä vastannut Energiaviraston pyytämiin lisäselvityksiin.

Yhtiön selvityksen mukaan PKS Optimi -tuotetta ei ole tarjottu uusille asiakkaille 21.1.2021 jälkeen ja se on poistettu myynnistä. Yhtiön toimittaman selvityksen mukaan PKS Optimi on tätä nykyä eriytetty kahdeksi eri tuotteeksi: Optimi Kuukausi ja Optimi Takuu. PKS Optimin takuuhintajaksolla olleet asiakkaat on siirretty Optimi Takuu -sopimukselle aiemmin asiakkaalle vahvistettujen sopimusehtojen mukaisesti (eli sopimusehdot ja hinnat eivät ole muuttuneet). Samalla tavalla on toimittu PKS Optimin perushintajaksolla olevien asiakkaiden osalta eli heidät on siirretty Optimi Kuukausi -tuotteelle entisin ehdoin ja hinnoin.

Optimi Kuukausi- ja Optimi Takuu -sopimuksia on alettu myymään 21.1.2021 jälkeen. Uudistetut tuotekohtaiset sivut on otettu käyttöön 2.3.2021.

Asiaan liittyvä lainsäädäntö

Energiaviraston toimivalta

Sähkömarkkinalain (588/2013) 106 §:n 2 momentin mukaan Energiaviraston tehtävänä on valvoa sähkömarkkinalain sekä sen nojalla annettujen säännösten ja viranomaisten määräysten noudattamista sekä sähkömarkkinalain nojalla annettujen lupapäätösten noudattamista. Valvonnasta säädetään erikseen sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta annetussa laissa (590/2013).

Sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta annetun lain 5 §:n mukaan Energiaviraston tehtävänä on valvoa kyseisen lain 2 §:ssä tarkoitetun kansallisen ja unionin lainsäädännön ja viranomaisten määräysten noudattamista sekä hoitaa muut 2 §:ssä tarkoitetussa lainsäädännössä sille annetut tehtävät.

Sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta annetun lain 9 §:n mukaan Energiaviraston on velvoitettava kyseisen lain 2 §:ssä tarkoitetussa kansallisessa tai Euroopan unionin lainsäädännössä säädettyjä velvoitteita rikkonut tai laiminlyönyt korjaamaan rikkomuksensa tai laiminlyöntinsä. Päätöksessä voidaan määrätä, millä tavoin rikkomus tai laiminlyönti tulee korjata. Päätöksessä voidaan myös määrätä palauttamaan asiakkaalle virheellisesti peritty maksu, jos palautukseen ei sovelleta kyseisen lain 14 §:ssä säädettyä palautusmenettelyä.

Sähkömarkkinalaki (588/2013)

Sähkömarkkinalain 86 §:n 1 momentin mukaan jakeluverkonhaltijan on annettava ennen liittymissopimuksen tekemistä liittyjälle ja ennen sähköverkkosopimuksen tekemistä loppukäyttäjälle tiedot sopimukseen sovellettavista keskeisistä ehdoista



sekä tarjolla olevista sopimuksen sisältöä koskevista vaihtoehtoista, kuten hinnoitteluvaihtoehtoista. Vähittäismyyjän on annettava ennen sähkönmyyntisopimuksen tekemistä vastaavat tiedot loppukäyttäjälle.

Sähkömarkkinalain 86 §:n 2 momentin 2 kohdan mukaan liittyjälle ja loppukäyttäjälle on annettava tiedot tarjotusta suorituksesta tai palvelusta ja sen laadusta sekä liittymissopimuksen kysymyksessä ollessa liittymän toimitusajasta.

Sähkömarkkinalain 93 §:n 4 momentin mukaan jakeluverkonhaltijan ja vähittäismyyjän on lähetettävä sopijapuolelleen ilmoitus siitä, miten ja mistä ajankohdasta hinnat tai muut sopimusehdot muuttuvat ja mikä on muutoksen peruste. Vähittäismyyjän ilmoituksessa on mainittava, onko sopijapuolella oikeus irtisanoa sopimus. Jos perusteena on muu syy kuin lainsäädännön muutos tai viranomaisen päätös, muutos saa tulla voimaan aikaisintaan kuukauden kuluttua ilmoituksen lähettämisestä.

Perustelut

Asiassa on kysymys siitä, onko Pohjois-Karjalan Sähkön PKS Optimi -sähkönmyyntituotteen ehdoista ja hinnanmuutoksista annettu sähkönkäyttäjälle sähkömarkkinalaissa edellytetyt tiedot.

Energiavirasto on päätöksessään rajannut asian käsittelyn jäljempänä PKS Optimi-sähkönmyyntituotteen perushinnaston osuuteen. PKS Optimi- tuotteen takuuhintajaksoissa on saadun selvityksen perusteella kyse kiinteähintaisesta ja määräaikaisesta jaksosta ja loppukäyttäjä saa kunkin takuujakson hinnan tietoonsa ennen siihen sitoutumistaan. Hintaa ei myöskään sopimuksen takuuhintajakson voimassaoloaikana muuteta.

Ennen sopimuksen tekemistä annettavat tiedot

Sähkömarkkinalain 86 §:n mukaan vähittäismyyjän on annettava ennen sähkönmyyntisopimuksen tekemistä loppukäyttäjälle tiedot sopimukseen sovellettavista keskeisistä ehdoista sekä tiedot tarjotusta suorituksesta tai palvelusta.

Energiavirasto toteaa, että sähkönmyyntituotteen hinnan määräytymisperusteet ovat sähkömarkkinalain 86 §:n 1 momentin mukaisia sopimukseen sovellettavia keskeisiä ehtoja, joista vähittäismyyjän on annettava ennen sähkönmyyntisopimuksen tekemistä tieto loppukäyttäjälle. Energiavirasto katsoo, että hinnan määräytymisperusteet on sellainen tuotteen perusominaisuuksia koskeva tieto, josta on myös 86 §:n 2 momentin 2 kohdan mukaisesti annettava tieto loppukäyttäjälle.

Energiavirasto toteaa, että loppukäyttäjän tulee saada etukäteen tietoonsa, millaista sähkönmyyntituotetta koskevaan sopimukseen hän on sitoutumassa ja miten tuotteen hinta sopimuksen voimassaoloaikana muodostuu. Tuotteen hinnanmääräytymisestä loppukäyttäjälle annettavien tietojen on siten oltava selkeät ja yksiselitteiset. Hinnasta annettavat tiedot eivät saa jättää asiakkaalle epäselväksi käytettyjä hintakomponentteja, viitearvoja, arvojen suuruuksia eikä itse laskentakaavaa. Tuotteen hinnoittelusta annetuista tiedoista asiakkaan pitää pystyä erottamaan selkeästi, onko kysymyksessä automaattisesti vaihtuvahintainen sopijapuolten vaikutusmahdollisuuksien ulkopuolisiin viitearvoihin sidottu tuote vai tuote, jonka hinta muuttuu myyjän yksipuoliseen päätökseen perustuen. Annettujen



tietojen perusteella loppukäyttäjän tulee voida myös itse laskea hinta ja siten mm. tarkistaa, että sähkönmyyjän perimä hinta vastaa sovittua. Tiedot on annettava ennen sopimuksen tekemistä, eikä puutteita lainkohdan velvoitteiden noudattamisessa voida korvata sopimuksenteon jälkeen annettavilla tiedoilla esimerkiksi sopimusvahvistuksessa.

Pohjois-Karjalan Sähkö Oy:n 6.9.2018 toimittaman selvityksen mukaan PKS Optimi-sähkönmyyntituotteen hintojen määräytymisperusteet ilmoitetaan tuotteen www-sivuilla tai suullisesti puhelimitse, jos asiakas tekee sopimuksen puhelimitse. Energiavirasto toteaa, että Pohjois-Karjalan Sähkön internetsivuilla ilmenevissä ehtoissa ei kuitenkaan ole ilmoitettu, miten hinta määritetään tai anneta laskenta-kaavaa, jonka avulla hinta on asiakkaan laskettavissa. Tuotteen internetsivuilla¹ on ilmoitettu sopimuksen hinnan päivittyvän kuukausittain sekä sähkön kulloinenkin hinta ja voimassa oleva kuukausimaksu. Tuotekuvauksen sisältävillä internetsivuilla on viittaus noteerauspäivään, joka on kunkin kuukauden hintajaksoa edeltävän kuukauden 14. päivä, sekä Nasdaq OMX:ään, mutta tuotteen hinnan määräytymiseen vaikuttavia johdannaistuotteita ei yksilöidä. Hinnan määräytymistavasta kerrotaan yksityiskohtaisemmin vasta asiakkaalle lähetettävässä vahvistusilmoituksessa.

Energiavirasto toteaa, että sähkön loppukäyttäjä ei ole saanut ennen sopimuksen tekemistä tietoa siitä, kuinka PKS Optimi -tuotteen kuukausittain muuttuva hinta määräytyy. Annetuissa tiedoissa tuotteen on todettu seuraavan markkinahintojen muutoksia ja viitattu NASDAQ OMX:ään, mutta olennainen tieto esimerkiksi tuotteen hintaan vaikuttavista johdannaissarjoista on puuttunut. Tuotteen hinnan on kerrottu muuttuvan kalenterikuukausittain, mutta loppukäyttäjä ei saa tietoa siitä, onko sopimus tosiasiallisesti sidottu sopijapuolten vaikutusmahdollisuuksien ulkopuolella oleviin julkisiin viitearvoihin vai määräytyykö se myyjän yksipuolisella päätöksellä esimerkiksi markkinahintoja vain löyhästi seuraten. Tuotteesta annettujen ehtojen suppeus jättää siten hinnan määräytymistavan avoimeksi. Energiavirasto katsoo, että sähkönmyyntituotteen keskeisiä ehtoja ja hinnan määräytymisperusteita ei siten ole esitetty sähkönkäyttäjälle selkeästi ja ymmärrettävästi niin, että sähkönkäyttäjä ymmärtäisi yksiselitteisesti, millaisesta sähkönmyyntituotteesta on kysymys. Loppukäyttäjälle ennen sopimuksen tekemistä annetut tiedot hinnan määräytymisperusteista eivät siten ole olleet riittävät.

Asiakkaalle sopimuksen tekemisen jälkeen lähetettävän vahvistusilmoituksen sisältämissä tiedoissa sopimuksen hinnan määräytymisperusteista todetaan, että tuotteen hinta perushintakaudella muodostuu seuraavan kuukauden Nasdaq OMX:n systeemihintaisen johdannaisen ja Suomen aluehintajohdannaisen päättökursseista. Vahvistusilmoituksessa annettuja tietoja ei kuitenkaan voida katsoa sähkömarkkinalain 86 §:ssä tarkoitetuiksi ennen sopimuksen tekemistä annettaviksi tiedoiksi.

Energiavirasto toteaa edellä esitetyn perusteella, että Pohjois-Karjalan Sähkö Oy on toiminut sähkömarkkinalain vastaisesti, kun se ei ole kyseisen lain 86 §:n 1 ja

¹ Energiavirasto on tarkastanut PKS Oy:n verkkosivuilla ilmenevät tiedot tämän tuotteen osalta 28.6.2018



2 momentin mukaisesti ennen sähkönmyyntisopimuksen tekemistä antanut loppukäyttäjälle tietoja PKS Optimi- sopimukseen sovellettavista keskeisistä ehdoista.

Pohjois-Karjalan Sähkö Oy on 22.9.2020 toimittamassaan lisäselvityksessä ilmoittanut lisäävänsä Energiaviraston kirjelmöinnin seurauksena verkkosivuilleen PKS Optimi -sopimuksen sopimusehdot selkeästi. Energiavirasto on tammikuussa 2021 tarkastanut kyseiseltä osin PKS Oy:n PKS Optimi -sähkönmyyntituotteen verkkosivut. Verkkosivuilla PKS Optimi -sähkönmyyntituotteen tuotekohtaisten sopimusehtojen kohdalla on todettu seuraavaa:

Perushinnaston hinta muuttuu kalenterikuukausittain. Hinta määräytyy kullekin kuukaudelle noteerauspäivänä, joka on edellisen kuukauden 14. päivä tai pohjoismaisen sähköpörssi Nasdaq OMX:n ollessa kiinni edeltävä kaupankäyntipäivä. Takuuhintajaksoista poiketen perushinnastolla on käytössä vain yksi energian hinta, jota sovelletaan myös vuodenaika- ja päivä-yö -aikavyöhykejaoissa.

Perushinnaston sähköenergian hinta muodostuu seuraavan kuukauden Nasdaq OMX:n systeemihintaisen johdannaisen ja Suomen (Helsingin) aluehintajohdannaisen päättökursseista sekä PKS:n toimitusmarginaalista, joka koostuu 3,52 euron kuukausimaksusta ja 0,68 snt/kWh energiamaksusta (sis. alv 24 %). Perushinnasto löytyy PKS Optimi -tuotteen www-sivuilta.

Energiavirasto toteaa, että PKS Optimi -tuotteesta sähkönkäyttäjälle ennen sopimuksen tekemistä annetuista tiedosta on käynyt edellä mainitun lisäyksen jälkeen ilmi riittävällä tarkkuudella, kuinka tuotteen hinta määräytyy. Loppukäyttäjä voi annettujen tietojen perusteella todeta hinnan määräytyvän sopijapuolten vaikutusmahdollisuuksien ulkopuolisiin viitearvoihin sidotusti. Energiavirasto katsoo, että Pohjois-Karjalan Sähkö Oy on siten korjannut toimintansa sähkömarkkinalain 86 §:n 1 ja 2 momentin mukaiseksi siltä osin kuin kyse on tuotteen hinnan määräytymisestä annetuista tiedoista.

Saadun selvityksen mukaan PKS Optimi -sähkönmyyntituotetta ei ole tarjottu uusille asiakkaille enää 21.1.2021 jälkeen ja se on poistettu myynnistä.

Hinnanmuutoksista ilmoittaminen

Sähkömarkkinalain 93 §:n 4 momentin mukaan vähittäismyyjän on lähetettävä sopijapuolelleen ilmoitus siitä, miten ja mistä ajankohdasta hinnat tai muut sopimusehdot muuttuvat ja mikä on muutoksen peruste. Vähittäismyyjän ilmoituksessa on mainittava, onko sopijapuolella oikeus irtisanoa sopimus. Jos perusteena on muu syy kuin lainsäädännön muutos tai viranomaisen päätös, muutos saa tulla voimaan aikaisintaan kuukauden kuluttua ilmoituksen lähettämisestä.

Edellä mainittua lainkohtaa koskevien hallituksen esityksen (HE 20/2013 vp.) yksityiskohtaisten perustelujen mukaan voidaan sopia sellaisesta automaattisesti vaikuttavasta laskentatavasta, jonka perusteella tietyin väliajoin tarkistetaan maksettavaa hintaa tiettyyn sopijapuolten vaikutusmahdollisuuksien ulkopuolella olevaan viitearvoon tai viitearvoihin nojautuen. Tällainen sopimusehto voi olla esimerkiksi siten muotoiltu, että kunkin kuukauden energiahinta on edeltävän kuukauden tiettyjen sähköpörssinoteerausten keskiarvo lisättynä jollain marginaalilla. Myös määraikainen sähkönmyyntisopimus voidaan sitoa tällä tavoin. Tehtäessä sopimuskauden kuluessa sopimusehtojen mukaisia tarkistuksia suuntaan tai toiseen ei ole



kysymys sopimusehtojen muuttamisesta eivätkä tämän pykälän säännökset siten koske näitä hinnanvaihteluja. Vähittäismyyjän on kuitenkin tarpeellista tiedottaa uuden jakson hinnoista sähkökäyttäjälle ajoissa laskun maksamista silmällä pitäen, vaikka sähkökäyttäjä pystyisikin laskemaan itse hintansa julkisista hintatiedoista.

Saadun selvityksen perusteella PKS Optimi -sähkönmyyntituotteen hinta on vaihtunut kalenterikuukausittain. Hinta on määräytynyt kullekin kuukaudelle noteerauspäivänä, joka on edellisen kuukauden 14. päivä tai pohjoismaisen sähköpörssi Nasdaq OMX:n ollessa kiinni edeltävä kaupankäyntipäivä. Perushinnastolla on käytössä vain yksi energian hinta, jota sovelletaan myös vuodenaika- ja päivä-yö -aikavyöhykejaoissa.

Pohjois-Karjalan Sähkö Oy:n toimittaman vahvistusilmoituksen ja asiassa saadun selvityksen perusteella sähköenergian hinta perushintakaudella on muodostunut seuraavan kuukauden Nasdaq OMX:n systeemihintaisen johdannaisen ja Suomen (Helsingin) aluehintajohdannaisen päättökursseista sekä PKS Oy:n toimitusmarginaalista, joka koostuu 3,52 euron kuukausimaksusta ja 0,68 snt/kWh energiamaksusta (sis. alv 24%).

Energiavirasto toteaa, että PKS Optimi -tuotteen hinnan määräytymisessä on ollut kyse hallituksen esityksen yksityiskohtaisten perustelujen mukaisista sopijapuolten vaikutusmahdollisuuksien ulkopuolella oleviin viitearvoihin sidotuista tuotteen hinnanvaihteluista. Tällaisia hinnanvaihteluista eivät koske sopimusehtojen muuttamisesta sähkömarkkinalaissa säädetyt velvoitteet. Pohjois-Karjalan Sähkö Oy:llä ei siten ole ollut velvoitetta lähettää sopijapuolelleen sähkömarkkinalain 93 §:n 4 momentissa säädettyä ilmoitusta näiden viitearvojen muutoksiin perustuvista hintojen muutoksista.

Saadun selvityksen mukaan PKS Optimi -sähkönmyyntituotetta ei ole tarjottu uusille asiakkaille enää 21.1.2021 jälkeen ja se on poistettu myynnistä.

Ratkaisu

Pohjois-Karjalan Sähkö Oy on menetellyt sähkömarkkinalain 86 §:n 1 ja 2 momentin vastaisesti, kun se on jättänyt antamatta PKS Optimi- sähkönmyyntituotteen hinnan määräytymisperusteet ja siten sopimukseen sovellettavat keskeiset ehdot loppukäyttäjälle ennen sähkönmyyntisopimuksen tekemistä.

Pohjois-Karjalan Sähkö Oy on Energiaviraston 22.9.2020 lähettämän lisäselvityspyynnön jälkeen lisännyt internetsivuilleen sähkömarkkinalain 86 §:ssä edellytetyt sopimukseen sovellettavat keskeiset ehdot sähkönmyyntituotteen hinnan määräytymistä koskevien tietojen osalta. Lisäksi tuote on sittemmin Energiaviraston käsittelyn aikana poistettu kokonaan myynnistä. Energiavirasto ei edellytä Pohjois-Karjalan Sähkö Oy:ltä toimenpiteitä.

PKS Optimi -tuotteen perushintakauden hinnan määräytymisessä on ollut kyse sopijapuolten vaikutusmahdollisuuksien ulkopuolella oleviin viitearvoihin sidotuista tuotteen hinnanvaihteluista. Tällaisiin hinnanvaihteluihin ei sovelleta sähkömarkkinalain 93 §:n 4 momenttia. Pohjois-Karjalan Sähkö Oy:llä ei siten ole ollut velvoitetta lähettää sopijapuolelleen lainkohdassa säädettyä ilmoitusta näiden

viitearvojen muutoksiin perustuvista hintojen muutoksista. Energiavirasto päättää asian käsittelyn.

Sovelletut säännökset

Sähkömarkkinalaki (588/2013) 86 § 1 ja 2 mom. sekä 93 § 4 mom.

Laki sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta (590/2013) 5, 9 ja 38 §.

Muutoksenhaku

Valitusosoitus on päätöksen liitteenä.

Lisätiedot

Lisätietoja päätöksestä antaa lakimies Jani Kostiainen, jani.kostiainen@energiavirasto.fi ja puh. 029 5050 113

Liitteet Valitusosoitus Pohjois-Karjalan Sähkö Oy:lle

Jakelu Pohjois-Karjalan Sähkö Oy

Tiedoksi Energiateollisuus ry
Kilpailu- ja kuluttajavirasto

Maksutta



VALITUSOSOITUS

Valitusoikeus hallintopäätöksestä

Energiaviraston antamaan hallintopäätökseen saa hakea muutosta valittamalla siten kuin laissa oikeudenkäynnistä hallintoasioissa (808/2019) säädetään. Valituskelpoisella hallintopäätöksellä tarkoitetaan päätöstä, jolla asia on ratkaistu tai jätetty tutkimatta.

Hallintopäätökseen saa hakea muutosta valittamalla se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa ja se, jonka valitusoikeudesta laissa erikseen säädetään.

Valitusviranomainen

Valitusviranomainen Energiaviraston päätökseen on markkinaoikeus.

Valituksen tekeminen ja valitusaika

Valituksen saa tehdä sillä perusteella, että päätös on lainvastainen.

Valitus on tehtävä kirjallisesti 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista.

Jos tiedoksianto on toimitettu tavallisena tiedoksiantona postitse kirjeellä vastaanottajalle, katsotaan hänen saaneen asiasta tiedon seitsemäntenä päivänä kirjeen lähettämisestä, jollei muuta näytetä. Mikäli päätös annetaan hakijalle tiedoksi sähköisenä viestinä, päätös katsotaan annetuksi tiedoksi kolmantena päivänä viestin lähettämisestä, jollei muuta näytetä. Jos päätös on postitettu saantitodistusta vastaan, vastaanottajan katsotaan saaneen asiasta tiedon saantitodistuksen osoittamana aikana. Valitusaikaa laskettaessa tiedoksiantopäivää ei oteta lukuun.

Milloin kysymyksessä on sijaistiedoksianto, tiedoksisaannin katsotaan tapahtuneen kolmantena päivänä sijaistiedoksiantoa koskevan tiedoksiantotodistuksen osoittamasta päivästä. Viranomaisen tietoon asian katsotaan tulleen kirjeen saapumispäivänä.

Kun valituksen tekemisen määräajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, joului- tai juhannusaatto tai arkilauantai, saa valituksen toimittaa ensimmäisenä arkipäivänä sen jälkeen. Valitus on toimitettava valitusviranomaiselle viimeistään valitusajan viimeisenä päivänä ennen valitusviranomaisen aukioloajan päättymistä.

Valituksen tekemisestä säädetään lisäksi sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetussa laissa (13/2003). Määräaikojen laskemisesta säädetään säädettyjen määräaikain laskemisesta annetussa laissa (150/1930).



Valituksen sisältö

Valituksessa on ilmoitettava:

- päätös, johon haetaan muutosta (*valituksen kohteena oleva päätös*);
- miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi (*vaatimukset*);
- vaatimusten perustelut; sekä
- mihin valitusoikeus perustuu, jos valituksen kohteena oleva päätös ei kohdistu valittajaan.

Valituksessa on lisäksi ilmoitettava valittajan nimi ja yhteystiedot. Jos puhevaltaa käyttää valittajan laillinen edustaja tai asiamies, myös tämän yhteystiedot on ilmoitettava. Yhteystietojen muutoksesta on valituksen vireillä ollessa ilmoitettava viipymättä tuomioistuimelle.

Valituksessa on ilmoitettava myös se postiosoite ja mahdollinen muu osoite, johon oikeudenkäyntiin liittyvät asiakirjat voidaan lähettää (*prosessiosoite*). Mikäli valittaja on ilmoittanut enemmän kuin yhden prosessiosoitteen, voi tuomioistuin valita, mihin ilmoitetuista osoitteista se toimittaa oikeudenkäyntiin liittyvät asiakirjat.

Oikaisuvaatimuksen tekijä saa valittaessaan oikaisuvaatimuspäätöksestä esittää vaatimuksilleen uusia perusteluja. Hän saa esittää uuden vaatimuksen vain, jos se perustuu olosuhteiden muutokseen tai oikaisuvaatimuksen tekemisen määräajan päättymisen jälkeen valittajan tietoon tulleeseen seikkaan.

Valituksen liitteet

Valitukseen on liitettävä:

- valituksen kohteena oleva päätös valitusosoituksineen;
- selvitys siitä, milloin valittaja on saanut päätöksen tiedoksi, tai muu selvitys valitusajan alkamisen ajankohdasta; sekä
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle.
- asiamiestä käytettäessä valtakirja, sen mukaan kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 32 §:ssä säädetään.

Valituskirjelmän toimittaminen valitusviranomaiselle

Valituskirjelmä on toimitettava valitusajan kuluessa markkinaoikeuteen, jonka osoite on:

**Markkinaoikeus
Radanrakentajantie 5
00520 HELSINKI**



faksi: 029 56 43314

sähköposti: markkinaoikeus@oikeus.fi

Valituskirjelmä voidaan toimittaa valitusviranomaiselle myös postitse.

Valituksen voi tehdä myös hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelussa osoitteessa <https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet>

Kun valituskirjelmä toimitetaan hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelun kautta, liitteet voi toimittaa skannattuna asiointipalvelussa tai kirjeitse. Kirjeitse toimitettaessa mainitse asiasta asiointipalvelun Viesti-kentässä.

Valituskirjelmän lähettäminen postitse tai sähköisesti tapahtuu lähettäjän omalla vastuulla.

Oikeudenkäyntimaksu

Valittajalta peritään markkinaoikeudessa oikeudenkäyntimaksu 2050 euroa. Yksityishenkilön oikeudenkäyntimaksu markkinaoikeudessa on 510 euroa. Tuomioistuininmaksulaissa (1455/2015) on erikseen säädetty tapauksista, joissa maksua ei peritä. Tuomioistuinmaksulaissa (1455/2015) on erikseen säädetty tapauksista, joissa maksua ei peritä.